

Изх. №272/05.08.2024г.

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
50-ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Г-жа РАЯ НАЗАРЯН**

**ДО
КОМИСИЯТА ПО
КОНСТИТУЦИОННИ И ПРАВНИ
ВЪПРОСИ**

На вниманието на:
Г-жа Анна Александрова, Председател на
ККПВ

С Т А Н О В И Щ Е

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата със сигнатура 50-454-01-53 от 30.07.2024 г.

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО НАЗАРЯН,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО АЛЕКСАНДРОВА,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,**

На 30.07.2024 г. в 50-тото Народно събрание е внесен Законопроект за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата със сигнатура 50-454-01-53 от 30.07.2024 г. (по-долу само **Законопроекта**), разпределен за разглеждане в Комисията за конституционни и правни въпроси.

Законопроектът е насочен към преодоляване последиците от Решение от 25 януари 2024 г. по дело С-438/2022 г. на Съда на Европейския съюз (**Решението на СЕС**) и формираната от края на м. януари 2024 г. до момента крайно

непредвидима и противоречива национална съдебна практика по въпросите, свързани с отговорността за съдебни разноски за адвокатско възнаграждение.

Доколкото тези проблеми са общи за цялата страната – за всички съдилища и най-вече за всички граждани и юридически лица, които се представляват от адвокати и чиито права са засегнати от непредвидимата и противоречива съдебна практика по въпросите за отговорността за разноските, последвала Решението на СЕС, изразяваме следното становище, което Ви молим да имате предвид в хода на законодателната процедура.

1. Подкрепяме изцяло Законопроекта.

След постановяване на Решението на СЕС част от съдебната практика се ориентира към разбирането, че Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, приета от Висшия адвокатски съвет (Наредба № 1) не само не обвързва съда, а е нищожна. Това доведе до драстично намаляване, от някои съдилища на присъжданите разноски за адвокатски възнаграждения, спрямо реално извършените от спечелилата делото страна, с аргументи, че предоставената от адвоката услуга и уговореното за нея възнаграждение не съответстват на вида и характера на делото, на неговата фактическа и правна сложност, на реалното участие на адвоката в него.

Формирането на подобна практика пряко уврежда икономическия интереси на гражданите и стопанските субекти и лишава от предвидимост разноските в един съдебен процес, като поставя под съмнение възможността да бъде осигурен достъп до съд и получаването на качествена правна помощ и защита. Правовата държава следва да осигури на своите граждани точно и еднакво прилагане на законите спрямо всички от независим и безпристрастен съд. Само тогава може да бъде възстановено липсващото усещане за справедливост.

Законопроектът е съобразен с изготвения от Висшия адвокатски съвет Законопроект, обсъден от Общото събрание на адвокатите от страната на 25.02.2024 г. и от всички адвокатски съвети, както и с предложения, направени по време на професионални и обществени обсъждания, включително на проведена кръгла маса на 09.04.2024 г., организирана от Комисията по Правни въпроси към 49-тото Народно събрание, с участието на народни представители, магистрати, адвокати и представители на академичната общност у нас.

2. Изцяло подкрепяме принципните постановки и конкретните текстове на законопроекта, предвиждащи промени в Закона за адвокатурата, с които:

- се провежда докрай принципа на свобода на договаряне на адвокатското възнаграждение в отношенията адвокат-клиент (**предлаганата разпореда на чл. 36, ал. 2**), като се премахва забраната за адвокати да уговорят възнаграждение под определени (минимални) размери и отпада предвидената за това дисциплинарна отговорност (**предлаганата отмяна на чл. 132, т. 5 ЗА**).

- се предвижда при липса на договор между адвокат и клиент възнаграждението да се определя от адвокатските съвети, като при определянето му адвокатските съвети отчитат *фактичестката и правна сложност на случая, засегнатия интерес, условията, при които е възложена и предоставена правната помощ, времето за извършването и спешността ѝ, квалификацията, опита и специализацията на адвоката* и спазват критериите, доразвити на подзаконово ниво с Наредба, издадена от Министъра на правосъдието по предложение на Висшия адвокатски съвет – (**предлаганите разпоредби на чл. 36, ал. 3 и ал. 5**). Напълно споделяме това разрешение, което създава нужния баланс между самоуправлението на адвокатурата – чрез възможността единствено адвокатските съвети да определят размер на възнаграждението при липса на договор между адвокат и клиент (освен в хипотезите на чл. 38, ал. 2, когато това ще прави съдът), и нуждата от държавна санкция върху критериите, въз основа на които се определя този размер – чрез предвиденото издаване от Наредбата по чл. 36, ал. 5 от Министъра на правосъдието по предложение на Висшия адвокатски съвет.

- се предвижда възнагражденията на особените представители, назначавани от съда, да се определят от адвокатския съвет, към който е отправено искане за определяне на особен представител, като размерът на възнаграждението в този случай се определя както в случаите на липса на договор между адвокат и клиент – въз основа на критериите в Наредбата по чл. 36, ал. 5 ЗА, като се отчитат *фактичестката и правна сложност на случая, засегнатият интерес, условията, при които е възложена и предоставена правната помощ, времето за извършването и спешността ѝ, квалификацията, опита и специализацията на адвоката* (**предлаганата разпореда на чл. 36, ал. 6 ЗА**). Предлаганата промяна ще върне липсващия в момента баланс в уредбата, който позволява съдът да определя произволно възнаграждение с искането до адвокатския съвет за посочване на особен представител, при който размер на възнаграждението нито един адвокат не е съгласен да поеме особеното представителство и адвокатските съвети обективно се оказват в невъзможност да окажат необходимото съдействие на съда и да посочат адвокат за особен представител, което има за краен резултат забавяне на производствата. Предвиден е срок за посочване на особен представител от адвокатския съвет и за определяне на възнаграждението му (14 дни от получаване на искането), който е съобразен с обичайните срокове за произнасяне от адвокатските съвети и ще позволи ритмично и бързо развитие на всички производства, в които има нужда от посочване на адвокат за особен представител.

- се предвижда изрично (*предлаганата промяна на чл. 38, ал. 2 ЗА*), че в случаите на предоставяна безплатна правна помощ по чл. 38, ал. 1 ЗА, съдът ще определя възнаграждение на адвоката, дължимо от насрещната страна, като се ръководи от същата Наредба по чл. 36, ал. 5 ЗА. По този начин се постига предвидимост за адвокатите, които поемат дела при условията на чл. 38, ал. 1 ГПК на свой риск (ако не спечелят делото да не получат присъждане на възнаграждение), но наред с това се създава еднакъв режим за всички случаи, в които възнаграждението не се определя свободно по договаряне между адвоката и клиента (което е водещият принцип в законопроекта), а от друг орган – адвокатските съвети (в хипотезите на чл. 36, ал. 3 и чл. 36, ал. 6) или съда (в хипотезата на чл. 38, ал. 2).

3. Изцяло подкрепяме принципните постановки и конкретните текстове на законопроекта, предвиждащи промени в ГПК и ДОПК, с които:

- се въвежда общо процесуално правило (*предлаганата нова разпоредба на чл. 29, ал. 6 ГПК, съответно на чл. 11, ал. 3 ДОПК*), приложимо във всички случаи на особени представителства, според което особеният представител и възнаграждението му се определят от адвокатския съвет. Същевременно разпоредбата на чл. 29, ал. 6 ГПК (съответно чл. 11, ал. 3 ДОПК) предвижда съдът да разполага с възможност намали възнаграждението, определено от адвокатския съвет ако страната, която дължи внасяне на разноски за особения представител, направи възражение за прекомерност, като в този случай посоченият от адвокатския съвет особен представител, чието възнаграждение е намалено от съда, може да откаже поемането на представителството. **Споделяме напълно предлаганата нова разпоредба на чл. 29, ал. 6 ГПК (и съответната ѝ разпоредба на чл. 11, ал. 3 ДОПК)**, защото от една страна промяната уеднаквява режима за всички случаи, в които се определя особен представител, а от друга страна урежда изрично компетентност на адвокатските съвети да определят и посочват на съда и особения представител, и размера на разноските за възнаграждението му, дължими от насрещната страна, с което се премахва възможността определени съдебни състави да посочват (избират) сами адвокати, които да назначават за особени представители в разглеждани от тях производства при произволно определени от тях възнаграждения. Считаме, че разпоредбите на чл. 29, ал. 6 ГПК и чл. 11, ал. 3 ДОПК представляват надлежни нормативна гаранция, че особеното представителство ще се осигурява винаги от адвокати, които са независими от съда като процедура по посочването им и определяне на възнаграждението им, с което ще се гарантира и безпристрастността на съда, който няма да бъде „изкушен“ от съществуващата в момента празнотата в уредбата и чрез търсене на правоприлагане по аналогия, да избира (или да посочва) адвокат на страна по делото, като определя и размера на възнаграждението му.

- се урежда детайлно процедура по възражение за прекомерност (*предлаганите промени в разпоредбите на чл. 78, ал. 5 и създаваната нова ал. 2 на чл. 80 ГПК*), с което се изключва възможността без надлежно и мотивирано възражение за прекомерност съдът да се произнася и да променя размера на присъжданите разноски. Предвидено е и процесуално условие за допустимост на възражението за прекомерност – ако е налице разлика повече от 1/3 спрямо възнаграждението на насрещния адвокат, като е ограничена и възможността съдът да намалява поради прекомерност разноските за адвокатско възнаграждение до размера на платеното адвокатско възнаграждение от страната, направил възражението. Подобен законодателен подход изцяло съответства на принципите на добросъвестност при упражняването на процесуални права (като изисква мотивираност на възражението и изключва възражения за прекомерност при липса на поне 1/3 разлика между разноските на двете насрещни страни за платено адвокатско възнаграждение) и на равенство на страните – като дава възможност на страната, срещу която е направено възражение за прекомерност, да вземе становище по направеното възражение. При всички случаи, в които се развива производство по възражение за прекомерност по чл. 78, ал. 5 ГПК, е предвидено съдът да се ръководи от критериите, предвидени в Наредбата по чл. 36, ал. 5 от ЗАДв, като отчита *фактичестката и правна сложност на случая, засегнатия интерес, условията, при които е възложена и предоставена правната помощ, времето за извършването и спешността ѝ, квалификацията, опита и специализацията на адвоката*. По този начин Законопроектът дава нужния баланс между свободата на адвоката при уговаряне на възнаграждение, и предвидимостта на отговорността за разноски на насрещната страна, която при всички случаи на възражение за прекомерност (независимо от свободно договореното и платено от насрещната страна адвокатско възнаграждение), ще има обективни критерии, утвърдени със санкцията на държавен орган (в Наредбата по чл. 36, ал. 5 ЗА), въз основа на които да бъде определена отговорността ѝ. Това дава и гаранции срещу злоупотреби при искането за присъждане на разноски.

- се уеднаквява режима на отговорността за разноски за адвокатско възнаграждение и юрисконсултско възнаграждение в производствата по ДОПК с режима по ГПК, *чрез предлаганата промяна на чл. 161, ал. 2 и 3 ДОПК*.

С оглед изложеното, адвокатите от Адвокатска колегия Хасково, подкрепяме изцяло внесения Законопроект за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата със сигнатура 50-454-01-53 от 30.07.2024 г.

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО НАЗАРЯН,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО АЛЕКСАНДРОВА,**

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Като излагаме на вниманието настоящото становище, Ви молим да подкрепите внесения Законопроект за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата със сигнатура 50-454-01-53 от 30.07.2024 г.

Убедени сме, че приемането на предвижданите със Законопроекта промени ще разреши проблемите, които постави пред българската съдебна система решението на СЕС от 25.01.2024 г. по Дело С-438/2022 г. и ще направи предвидима отговорността за разноси на всеки участник в съдебни производства, с което реално ще гарантира правото на достъп до съд, неотменима част от който е правото на всеки гражданин свободно да избере адвокат, от когото да бъде надлежно защитаван и представляван.

Изразяваме готовност да участваме в предстоящите обсъждания на законопроекта във водещата парламентарна Комисия по конституционни и правни въпроси, като в хода на обсъжданията ще изложим и допълнителни аргументи по разпоредбите, включени в предметния обхват на законопроекта.

С УВАЖЕНИЕ,

Председател на АК Хасково
Адв. Меглена Гунчева